

จาก ‘คลองสวย น้ำใส’ ตามแนวพระราชดำริ สู่โครงการทางเดิน-ปั่น เชื่อมขนส่งมวลชน

“โครงการ 10 คลองสวย น้ำใส คนไทย มีสุข” เกิดจากพระราชดำริพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการพัฒนาและฟื้นฟูแม่น้ำลำคลอง ให้กลับมาสวยงาม สามารถใช้ประโยชน์จากแหล่งน้ำด้านต่างๆ เช่น เป็นที่อยู่อาศัยของประชาชน เส้นทางคมนาคมสัญจร เพิ่มประสิทธิภาพในการระบายน้ำป้องกันน้ำท่วม พร้อมสร้างสังคมที่น่ายินดี เข้มแข็ง และปลอดภัย ช่วยเพิ่มคุณภาพชีวิตให้ประชาชนโดยเริ่มนำร่องปี 2567 ในพื้นที่ 9 จังหวัด และกรุงเทพมหานคร ได้แก่ ลำน้ำเจ้าพระยาใหม่ คลองแม่สุก จ.พะเยา คลองแม่รำพัน จ.สุโขทัย คลองบางพระ จ.ตราด ลำตะคอง จ.นครราชสีมา ลำห้วยพระค้อ จ.ขอนแก่น คลองปากบาง จ.ภูเก็ต คลองหาดส้มแป้น จ.ระนอง คลองลัดพลี จ.ราชบุรี และคลองโองอ่าง-คลองบางลำพู กรุงเทพมหานคร ก่อนขยายผลสู่ภาพรวมของประเทศ ครอบคลุมทุกจังหวัด

นายชัชชาติ สิทธิพันธุ์ ผู้ว่าราชการกรุงเทพมหานคร กล่าวว่า ในส่วนของกรุงเทพมหานคร มี 8 คลองหลักที่จะพัฒนา เริ่มจากคลองด้านในของตัวเมืองก่อน จะมีคลองด้านนอกสุดคือคลองผดุงกรุงเกษม เข้ามาคลองบางลำพู คลองโองอ่าง คลองคูเมืองเดิมเชื่อมคลองหลอด วัดราชบพิธ คลองหลอดวัดราชนัดดา คลองแสนแสบ คลองสามเสน และคลองเปรมประชากร ซึ่งกทม.เร่งพัฒนาให้เป็นคลองสวยน้ำใส โดยเฉพาะคลองโองอ่างและคลองบางลำพู มีระบบเก็บน้ำเสียจากบ้านเรือนไม่ปล่อยลงคลอง และนำน้ำจากแม่น้ำเจ้าพระยาเข้ามาทำให้คลองสะอาดขึ้น ซึ่งกทม.ร่วมมือกับกระทรวงกลาโหมและกระทรวงมหาดไทย

คลองผดุงกรุงเกษม คุณภาพน้ำค่อนข้างดี ส่วนที่ยากที่สุดคือ คลองแสนแสบ คลองเปรม

ประชากร เป็นคลองที่มีประชาชนอาศัยอยู่ ระบบบำบัดน้ำเสียยังไม่สามารถเก็บน้ำได้ทั้งหมด ต้องให้ความสะดวกในการจัดเก็บขยะให้ครบถ้วน รวมทั้งปัญหาบ้านเรือนที่รูกแล้วปล่อยของเสียลงคลองโดยตรงส่วนนี้ต้องมีการนำบ้านเรือนขึ้นจากพื้นที่รูกแล้ว จึงจะดำเนินการพัฒนาเพิ่มเติมได้ สะดวกรวดเร็วขึ้น เช่น การขุดลอก การสร้างเขื่อน การติดตั้งบ่อรับน้ำเสียแยกเฉพาะสำหรับบำบัด เพื่อพัฒนาคุณภาพน้ำในคลองให้ดีขึ้น

ปัจจุบัน กทม. มีแผนพัฒนาคลองในพื้นที่เกาะรัตนโกสินทร์และพื้นที่ชั้นใน รวมถึงคลองต่างๆ ทั่วกรุงเทพฯ ให้มีความสะอาด เป็นระเบียบเรียบร้อย และให้ประชาชนสามารถใช้พื้นที่ริมคลองในการเดินสัญจรและพักผ่อนหย่อนใจ โดยที่ผ่านมาได้มีการดำเนินการพัฒนาคลองต่างๆ ได้แก่ การจัดกิจกรรมจิตอาสาทำความสะอาดคลองและทาสีเชื่อมคลองคูเมืองเดิม และคลอง

หลอดวัดราชนัดดา การพัฒนาทางเดินริมคลอง และทาสีอาคารคลองผดุงกรุงเกษม การปรับปรุงเขื่อนและทางเดินริมคลองเปรมประชากรช่วงจากวัดเบญจมบพิตรถึงคลองผดุงกรุงเกษม รวมทั้งติดตั้งไฟส่องสว่างริมคลองโองอ่างและคลองบาง

ลำพู เป็นต้น

การพัฒนาคลองยังมุ่งหวังให้เป็นแหล่งท่องเที่ยว เป็นพื้นที่จัดกิจกรรมทางน้ำและมีส่วนกระตุ้นเศรษฐกิจ โดยเฉพาะคลองโองอ่าง มีการปรับปรุงจากบริเวณสะพานดำรงสถิตถึงบริเวณสะพานโอสถานนท์ พร้อมระบบรวบรวมน้ำเสียและไฟฟ้าส่องสว่าง ความยาวเขื่อน 1,500 เมตร และงานขุดลอกคลองบางลำพูจากสะพานผ่านฟ้าลีลาศถึงบริเวณบ่อพระสุเมรุ เป็นต้น ปัจจุบันอยู่ระหว่างขยายการพัฒนาคลองอื่นๆ ต่อไป

นายวิศณุ ทรัพย์สมพล รองผู้ว่าราชการ

กรุงเทพมหานคร กล่าวว่า กทม. ไม่ได้มีแผนพัฒนาคลองหรือคุณภาพน้ำอย่างเดียวนแต่ให้ความสำคัญกับพื้นที่รอบคลองด้วย เช่น ทางเท้าเลียบบคลอง เชื่อมต่อการสัญจรด้วยรถไฟฟ้า และจุดสำคัญในพื้นที่ต่างๆ โดยทางเท้าริมคลองออกแบบให้สามารถใช้ร่วมกับการปั่นจักรยานและรองรับผู้ใช้วีลแชร์ เพื่อสนับสนุนให้คนกรุงเทพฯ เดินทางด้วยระบบขนส่งสาธารณะสะดวกมากขึ้น ตามนโยบาย First mile & Last mile คือการพัฒนาเส้นทางกิโลเมตรสุดท้ายก่อนเข้าบ้าน ให้สามารถใช้จักรยานหรือเดินรอบพื้นที่ชุมชนได้อย่างสะดวกและปลอดภัย

นอกจากนี้ ยังมุ่งเน้นพัฒนาริมคลองให้มีทัศนียภาพที่สวยงามประดับด้วยต้นทองอุไรรักษาความสะอาด เพื่อจูงใจให้คนใช้เส้นทาง กระตุ้นเศรษฐกิจในพื้นที่ โดยปัจจุบัน กทม. ได้ขยายการพัฒนาไปที่คลองแสนแสบ ตามโครงการทางเดินริมคลองแสนแสบและโครงการก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำเสีย ที่เขตห้วยขวาง ให้ความสำคัญ 2 เรื่องหลัก คือ 1.การสัญจร เนื่องจากตลอดแนวคลองมีทางริมคลองฝั่งละประมาณ 47.5 กิโลเมตร (กม.) รวมสองฝั่งมีทางเดินกว่า 95 กม. เชื่อมต่อพื้นที่

จากเขตพระนครถึงเขตหนองจอก นับเป็นคลองสายหลักที่มีการสัญจรมายาวนาน ผ่านจุดสำคัญหลายแห่ง เช่น มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สถานีรถไฟและระบบขนส่งสาธารณะต่างๆ

กทม. จึงมีแนวคิดพัฒนาทางริมคลองให้มีความสะดวกปลอดภัย สามารถเดิน และปั่นจักรยานได้สะดวกจัดให้มีไฟส่องสว่าง กล้อง CCTV เพื่อสร้างความอุ่นใจในการใช้งาน ปัจจุบันดำเนินการแล้วประมาณ 60 กม. อยู่ระหว่างดำเนินการเป็นช่วงต่างๆ เช่น จากถนนพระรามหกถึงสะพานหัวช้าง (สะพานเฉลิมหล้า 56) และในอนาคต เช่น จากย่านสถานีท่าพระถึงสามยอด ตลอดจนภาพรวมจากสะพานผ่านฟ้าลีลาศถึงเขตหนองจอก เป็นต้น โดยทยอยดำเนินการในแต่ละช่วงตามงบประมาณ

ประมาณแต่ละปี เช่น ปีงบประมาณ 2569 ดำเนินการเพิ่ม 17 กม. เป็นต้น และจะดำเนินการต่อเนื่องจนครบ 95 กม. ตลอดสองฝั่งคลองตามเป้าหมาย

2.การระบายน้ำ แต่เดิมระบบระบายน้ำลงคลองในกรุงเทพมหานครเป็นระบบรวม ไม่ได้แยกน้ำเสียกับน้ำฝน ซึ่งคลองแสนแสบมีการระบายน้ำเสียลงคลองจำนวนมาก เนื่องจากมีประชากรอาศัยตลอดแนวหนาแน่น ปัจจุบัน กทม. จึงก่อสร้างบ่อบำบัดน้ำเสียจากท่อระบายสองฝั่งคลองโดยตรง โดยก่อสร้างไว้ใต้คลองแสนแสบความลึกประมาณ 8-10 เมตร เริ่มจากช่วงถนนวิบูลย์ถึงคลองตัน เพื่อแยกน้ำเสียส่งต่อไปยังโรงบำบัดน้ำเสียดินแดง สามารถระบายน้ำเสียได้วันละ 60,000 ลบ.ม. ในอนาคตจะมีการก่อสร้างเป็นระยะตลอดแนวคลองเพื่อแก้ปัญหาน้ำเน่าเสีย ทัศนียภาพสวยงามให้คลองแสนแสบ ซึ่งเป็นคลองแบ่งเชื่อมระหว่างเขตวัฒนาและเขตห้วยขวาง โดยได้ขอความร่วมมือชุมชนในพื้นที่ให้ช่วยกันรักษาความสะอาด เพื่อให้ประชาชน นักท่องเที่ยว ใช้งานต่อเนื่อง ส่งเสริมเศรษฐกิจชุมชน อีกเรื่องสำคัญคือการพัฒนาไฟส่องสว่างพื้นที่ริมคลอง สร้างความปลอดภัย โดยช่วงต้นเดือน ก.ค.68 กทม. ปรับปรุงไฟส่องสว่างไปแล้วประมาณ 17,371 ดวง ทั้งในพื้นที่สำนักงานเขตและสำนักงานการระบายน้ำได้แก่ ฝั่งพระนคร 8,443 ดวง ฝั่งธนบุรี 6,546 ดวง โดยเฉพาะริมคลองแสนแสบ 1,358 ดวง คลองบางลำพู 213 ดวง คลองโอ่งอ่าง 608 ดวง และอยู่ระหว่างขอตีตตั้งเพิ่ม 1,707 ดวง

นอกจากคลองแสนแสบ กทม. มีแผนพัฒนา “คลองสวย น้ำใส” รูปแบบเดียวกัน ในพื้นที่อื่นๆ ด้วย เช่น คลองเปรมประชากร คลองลาดพร้าว และคลองย่อยต่างๆ จุดประสงค์คือพัฒนาแหล่งน้ำสนับสนุนการสัญจรระบบราง เรือ ทางเท้าและปั่นจักรยาน โดยเน้นความปลอดภัยและทัศนียภาพสวยงาม ให้ทุกคนใช้งานได้อย่างมั่นใจ